Nota de l'editora (Català)
Nota de l'editora (Español)
Editor's Note (English)
Lettre de l'éditrice (Français)

Nota de l'editora

Quantes vegades postures aparentment dicotòmics sobre "ensenyar o no ensenyar gramàtica" han aparegut en el debat públic sobre l'educació lingüística? En un cicle gairebé recurrent, la qüestió de com garantir les pràctiques lletrades i l'escriptura adequades sorgeix en les polítiques, la recerca i els mitjans de comunicació. No obstant això, la pròpia dicotomia no és tan clara. La qüestió no és tant de si s'ha d'ensenyar gramàtica o no, sinó més aviat de com ensenyar llengües. Les reformes educatives en molts països en els anys 1980 i 1990 han posat en relleu la necessitat d'un aprenentatge contextualitzat de les formes del llenguatge (en el qual els estudiants participin i siguin guiats a través del procés d'escriptura) front a l'ensenyament de la gramàtica de manera aïllada (vegeu Flood, Jensen, Lapp i Squire, 1991; MSBE, 1994; NCTE, 1996; Romano, 1998). No obstant i això, el debat continua com si l'aprenentatge de les llengües i l'aprenentatge de la gramàtica poguessin ser contemplats com a esdeveniments separables. Aquesta monografia presenta alguns estudis recents sobre aspectes rellevants d'aquest debat, amb l'objectiu de contribuir a una major reflexió sobre com millorar l'ensenyament i l'aprenentatge de llengües.

Dra. Melinda Dooly
4 de junio de 2014

Referències bibliogràfiques

Flood, J., Jensen, J.M., Lapp, D., & Squire, J.R. (Eds.). (1991). *Handbook of research on teaching the English language arts*. New York: Macmillan.

Michigan State Board of Education. (1994). *Assessment frameworks for the Michigan high school proficiency test in communication arts. Part I: Writing*. Lansing, MI: Michigan Department of Education.

National Council of Teachers of English and International Reading Association. (1996). *Standards for the English language arts*. Urbana, IL: National Council of Teachers of English.

Romano, T. (1998). Breaking the rules in style. In C. Weaver (Ed.) *Lessons to share: On teaching grammar in context* (pp. 184–208). Portsmouth, NH: Boynton/Cook.

Nota de l'editora especial

Amb aquest número del *Bellaterra Journal of Teaching and Learning Language and Literature*, presentem un monogràfic sobre ensenyament i aprenentatge de la composició escrita. Al llarg de les darreres dècades hi ha hagut un interès creixent sobre l'escriptura i el seu ensenyament en tots els nivells educatius. Alguns dels temes que han estat objecte d'atenció són els conceptes de professors i alumnes, l'escriptura acadèmica a l'educació superior, l'adopció del concepte de "gènere discursiu", o el rol de la gramàtica en l'ensenyament de l'escriptura.

En aquest volum presentem un conjunt de treballs que exploren aquestes qüestions. Ho fan des de perspectives diverses, situant-se en nivells educatius diversos (primària, secundària i universitat) i contextos també diversos. Els textos presentats són fruit de recerques d'estudiants del Màster de Recerca del Departament de Didàctica de

la Llengua i la Literatura, i de les Ciències Socials de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Pel que fa al nivell superior, dos treballs analitzen l'escriptura acadèmica des de dues òptiques complementàries. Isabel Martins aborda alguns problemes en l'evolució de les concepcions de professors de la Universidad Simón Bolívar (Veneçuela), basant-se en el constructe de Creences, Representacions i Sabers (CRS), proposat pel grup de recerca PLURAL (Universitat de Barcelona). Jordina Coromina-Subirats explora els recursos d'escriptura d'un conjunt d'estudiants universitaris de primer curs de Periodisme. Mostra com la necessitat de remetre's a la literalitat d'un text de referència pot constituir un obstacle per millorar el domini de l'escriptura acadèmica i dels continguts que s'hi tracten. Finalment, encara en l'educació superior, Miriam Casco presenta una recerca en què s'exploren les idees que alguns professors tenen sobre les pràctiques discursives dels estudiants. L'estudi se centra en tres facultats (Ciències Socials, Ciències Veterinàries i Enginyeria) de la Universidad Nacional del Centro de la Provincia de Buenos Aires (Argentina) i posa de relleu els pensaments del professorat sobre les pràctiques discursives dels estudiants universitaris.

Pel que fa a l'educació obligatòria, Gema González analitza el tractament que fan dos llibres de text de secundària del concepte de "gènere discursiu". L'autora conclou que aquests llibres adopten el terme de "gènere" però amb un tractament que remet al concepte de tipologia textual. Considera que situar el treball d'escriptura en contextos comunicatius definits pot ajudar a donar cos a la noció de "gènere" i suggereix que aquest treball es faci seguint el model de Seqüència Didàctica desenvolupat pel grup GREAL (Universitat Autònoma de Barcelona).

Així mateix, la investigadora convidada d'aquest número, la Dra. Madalena Teixeira, presenta un estat de la qüestió de la relació entre ensenyament de la gramàtica i ensenyament de l'escriptura a les actuals disposicions curriculars de l'educació obligatòria a Portugal. L'autora mostra alguns problemes d'aquests documents a l'hora d'integrar aquests dos àmbits de l'educació lingüística.

Incloem també una entrevista a la Dra. Debra Myhill, que ha desenvolupat al llarg de la darrera dècada recerques innovadores sobre l'ensenyament de l'escriptura i el rol que hi pot jugar la gramàtica en el context de primària i secundària. Finalment, tanca el monogràfic la ressenya d'una obra de Joan-Lluís Lluís, escriptor que exposa un conjunt de reflexions sobre els usos socials de les llengües minoritzades.

En definitiva, amb aquest número recordem que no existeixen receptes que ens duguin automàticament al bon domini de l'escriptura. Segons ha afirmat la recerca en els últims anys, l'aprenentatge de la composició escrita es produeix quan abandonem els textos com a unitats lingüístiques hermètiques, estàtiques i descontextualitzades, per endinsar-nos en l'escriptura com a eina de comunicació humana, inserida en comunitats discursives específiques. Esperem que, des d'aquest punt de partida, el monogràfic que ens ocupa ofereixi noves vies de reflexió per a la millora de les pràctiques d'ensenyament i aprenentatge de la composició escrita.

Marina Casadellà, investigadora pre-doctoral (becària PIF del Grup GREAL)
Juny de 2014

Agraïments
Voldria agrair al Grup GREAL, en especial al Xavier Fontich, el suport i l'ajuda rebuda en l'elaboració d'aquest monogràfic.

Crèdits

Les il·lustracions per a les portades de cada edició són dissenyades per estudiants d'EINA (Escola de Disseny i Art, Barcelona), dins el programa del postgrau d'Il·lustració Creativa, dirigit per Sonia Pulido, professora d'Il·lustració de Premsa.

Els revisors de volum 7.2:
Les editores voldrien enviar un agraïment especial als avaluadors i avaluadores del volum 7.2:

Montserrat Bigas (Universitat Autònoma de Barcelona), Marilisa Birello (Universitat Autònoma de Barcelona), Mariona Casas (Universitat de Vic), Xavier Fontich (Universitat Autònoma de Barcelona), Oriol Guasch (Universitat Autònoma de Barcelona), Marta Milian (Universitat Autònoma de Barcelona), Carmen Rodríguez (Universitat de València) i Mireia Torralba (Fundació Universitària del Bages).